

Briedis

Briedžiai - didžiausi elninių šeimos atstovai, nuo kitų gyvūnų lengvai atskiriami iš stambaus ir kresno kūno, ilgų kojų bei stambios ir ilgos galvos formos. Patinų kūno ilgis svyruoja nuo 2,5 m iki 3m, aukštis – 1,5 – 2 m, svoris 250-600 kg. Turi uodegas. Žiūrint į gyvūno galvą, pirmiausiai į akis krenta jos ilgis (apie 50 cm), ji užsibaigia judria nosimi ir stambia viršutine lūpa, kuri naudingiausia, kai ieškoma jaunų ir sultingų vandens augalų. Briedžių uoslė tokia gera, kad žiemą sugeba aptikti maistingus augalus, esančius po storu sniego sluoksniu. Gyvūnai pasmakrėje turi styrančią odos raukšlę (barzdą), apaugusią ilgais plaukais. Briedžiai turi ilgas ir judrias ausis, kurios geba pasisukti 180 laipsnių ir gali išgirsti menkiausią pašalinį garsą. Nors šie gyvūnai taip pat turi puikią uoslę, tačiau rega yra silpnoka. Pavasario ir vasaros laikotarpiu (kovo pab. – liepos pab. briedžių patinams formuojasi nauji ragai, kurie rujos metu (rugpjūčio – spalio mėn.) tarnauja kaip kovos įrankis. Po rujos ragai yra numetami. Ankščiau juos numeta aktyviai rujoję, sveiki ir gerai išsivystę patinai, vėliausiai jie nukrenta jauniems, pasyviai rujojusiems bei seniems patinams (numetimo periodas: lapkričio – vasario mėnuo). Pirmieji ragai pradeda formotis antraisiais gyvenimo metais. Gyvūno kailio spalva priklauso ne tik nuo jo amžiaus, bet ir nuo regiono, kuriame jis gyvena. Tarkim, ką tik gimusio briedžių jauniklio kailio spalva yra šviesiai ruda, kuri po kurio laiko pradeda tamsėti. Suaugusių individų kailio spalva varijuoja nuo tamsiai rudos iki pilkšvos spalvos. Šeriasi balandžio – liepos mėnesiais, rudenį ir žiemą plaukai pailgėja ir sutankėja.

Patelės jauniklių susilaukia gegužės-birželio mėnesiais, atokioje ir retai žmonių lankomoje vietoje. Ką tik gimę jaunikliai (vienas ar du, rečiau trys) sveria 7 – 16 kilogramus. Jau po dienos kitos jauniklis sugeba atsistoti. O po trijų savaitių jauniklis sugeba sekti motiną ir valgyti kitokią maistą (žolinius augalus). Patelės pradeda rujoti antraisiais gyvenimo metais, o patinai trečiaisiais. Pilnos brandos briedžiai sulaukia trečiaisiais – penktaisiais gyvenimo metais. Pati briedžių gyvenimo trukmė 10 -12 metų, tačiau esant palankioms sąlygoms gali gyventi ir ilgiau.

Šiltuoju metų laiku, kai gausu maisto, briedžiai pirmenybę teikia žoliniam, vandens augalams bei medžių lapams. Taip pat mėgsta lubinus, rugius, avižas, kviečius, runkelius. Iš vandens ir pakrančių augalų tinka ožrožės, purienos, lūgnės. Nuo spalio pabaigos iki balandžio mėnesio briedžiai pradeda maitintis ir medžių žieve. Jų maistu tampa jauni uosių, pušaičių ūgliai, ievų, klevų, drebulių, šermukšnių, karklų žievės. Bene didžiausias gardumynas būna nuvirtusios ar žmonių nupjautos drebulės. Tokiose vietose susirenka nemažai briedžių ir jie kruopščiai nulupa šviežią žievę.

Agresyviausi briedžiai būna rujos metu ir tuo laiku, kai susilaukia ir augina jauniklius. Briedžių patelių agresyvumą sąlygoja stiprus motinos ir jauniklio ryšys. Jei motina išvelgs bent menkiausią pavojų savo jaunikliui, gali net nedvejodama pulti ir sužeisti ne tik grėsmę keliantį gyvūną, bet ir žmogų.

Rujos metu briedžiai (patinai) išmuša rujos duobes, kurias gausiai apšlaksto šlapimu ir agresyvūs vaikšto po mišką trindami ragus į krūmus ir medžius. Šitokiu būdu treniruoja susitikimui su kitu patinu. Patelės rujos metu išskiria kvapą, kuris vilioja patinus. Be cheminių viliojimo medžiagų yra naudojamas ir garsas. Šį būdą naudoja tiek patelės, tiek patinai, tačiau jų skleidžiamas garsas yra skirtingas. Patelių balsas primena užtęstą stenėjimą, o patinai į tą garsą atsako „kvaksėjimu“. Patelės rujoja 7 – 10 dienų, tačiau geriausia, jei jos susiranda patiną per 24 valandas. Praėjus šiam laikui ir nesusiradus patino, ruja pasikartoja po 18-20 dienų. Sėkmingai susiporavusios patelės po 8-9 mėnesių susilaukia jauniklių.

Rujos metu susitikę patinai savo santykius gali išspręsti dviem būdais. Pirmas, tai kai patinas akivaizdžiai pastebi, kad jis yra silpnesnis ir be kovos atsitraukia. Jei susitinka du lygiaverčiai patinai, tai savo jėgas išmėgina suremdami ragus ir vienas kitą stumdami. Kaip ir pirmuoju atveju, silpnesnis patinas pasitraukia.

Žiemos laikotarpiu gyvūnai telkiasi į bandas, po du, tris ar keturis individus. Tai leidžia greičiau susirasti maisto ir išgyventi esant atšiaurioms sąlygoms. Pavasario ir vasaros laikotarpiu briedžių grupelės išyra ir pavieniai individai iš žiemos ganyklų patraukia pelkėtų vietų link. Pelkėtos ir drėgnos vietos gelbėja ne tik nuo vasarą atsirandančių kraują siurbiančių parazitų, bet ir nuo perkaitimo, kadangi didesnę nei 27 C temperatūrą šie gyvūnai sunkiai pakelia, todėl nuolatos ieško vėsios ir šlapios vietos, kad atsivėsintų.

Šiltuoju metų periodu briedžiai būna aktyvūs nuo vakaro iki aušros. Karštomis dienomis jie ilsisi ir slepiasi nuo kraujasiurbių parazitų. Bet atvėsus orui ar lyjant suaktyvėja ir dieną. Tokiu oru ir vasarą galima juos sutikti bevaikštančius miško pakraščiais, drėgnuose lapuočių miškuose ar krūmynuose. Žiemą ir ankstyvą pavasarį jie būna aktyvus visą dieną ir ilsisi kas pora valandų. Šiuo laikotarpiu pirmenybę teikia pušynams, kirtavietėms bei aukštapelkėms.

Šiaip, netrikdomi šie gyvūnai nevengia žmogaus kaimynystės ir gali būti aptinkami šalia gyvenviečių.